

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ประเมินการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรมในประเทศไทย พบว่ามีค่าสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่งผลให้มีสารตกค้างในร่างกายของผู้บริโภค ซึ่งพบว่าอัตราผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการรักษาด้วยโรคจากพิษของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เท่ากับ 12.25 ต่อประชากร 100,000 คน และจากข้อมูลรายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ของกองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีรายงานผู้ป่วยด้วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน 6,075 ราย คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 10.04 ต่อประชากรแสนราย และพบอัตราป่วยสูงในช่วงอายุ 15-59 ปี จำนวน 4,079 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.14 และมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น

ชุมชนบ้านทุ่งจูด อยู่ในอำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่จำนวนทั้งหมด 1,761 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริง 91 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 294 คน ในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา สวนปาล์ม เลี้ยงโคพันธุ์พื้นบ้าน สวนผลไม้ มีการรวมกลุ่มกลองยาว ทำเครื่องแกง และจากการวิเคราะห์พบข้อมูลสถานการณ์ปัญหา คือชุมชนบ้านทุ่งจูดมีสภาพดินที่เสื่อมโทรมผ่านการใช้สารเคมีมาหลายปี ในปัจจุบันมีสวนผลไม้ เช่น สวนทุเรียน จำนวน 65 ไร่ ซึ่งการใช้สารเคมีในพื้นที่เกษตรเป็นไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโซนพื้นที่เกษตรที่ทำในเชิงธุรกิจ เกษตรเชิงเดี่ยว และแม้กระทั่งการทำเกษตรในระดับครัวเรือนก็มีการใช้สารเคมีในปริมาณที่มากเกินไปจนความจำเป็น และประเภทของสารเคมีบางชนิดที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อสุขภาพ เช่น พาราควอต คลอร์ไพริฟอส และไกลโฟเซต ส่งผลให้คนในชุมชนบ้านทุ่งจูดต้องรับสารเคมีโดยไม่รู้ตัวจากการดูแลแปลงทุเรียนของนายทุนที่มีการฉีดพ่นสารเคมีเป็นประจำ จากการสำรวจของอสม. พบว่าคนในชุมชนบางรายมีผื่นคัน ปวดเมื่อยตามตัว บางรายไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี อีกทั้งการตรวจเลือดหาสารคลอรีนเอสเตอเรสไม่ต่อเนื่อง อาจเกิดสารเคมีบางชนิดตกค้างในร่างกาย ทำให้มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ เบื่ออาหาร แขนงหน้าอก มึนงง และหากสะสมเป็นเวลานานจะทำให้เกิดพิษเรื้อรัง ส่งผลให้เกิดโรคมะเร็ง โรคเบาหวาน อัมพาต เป็นต้น

จากสถานการณ์ดังกล่าว ชุมชนฯ จึงได้จัดทำโครงการชุมชนบ้านทุ่งจูดสร้างเสริมสุขภาพ ปลอดภัยจากการใช้สารเคมี เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง การป้องกันตนเอง และการดูแลสุขภาพตนเอง

ผลลัพธ์

- มีคณะทำงาน 15 คน และมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน
- มีสมาชิกกลุ่มครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย 80 คน
- ร้อยละ 80 ของสมาชิกกลุ่มตรวจสุขภาพประจำปีทุกปี, สมาชิกกลุ่มมีระดับสารคลอรีนเอสเตอเรสลดลง และสมาชิกกลุ่มมีภาวะโภชนาการเหมาะสม